

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *„Az engem ért veszteséget jóvá tenni már úgysem lehet”
– egyéni sorsok a kárpótlás tükrében*
 - *Karddal a becsületért. Egy magyarországi párbaj, 1933.*
 - *Könczöl István és a besúgók*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

HÍREK

Augusztus 20-a alkalmából **Gulyás Gergely** miniszter kitüntetésekkel adta át munkatársainknak.

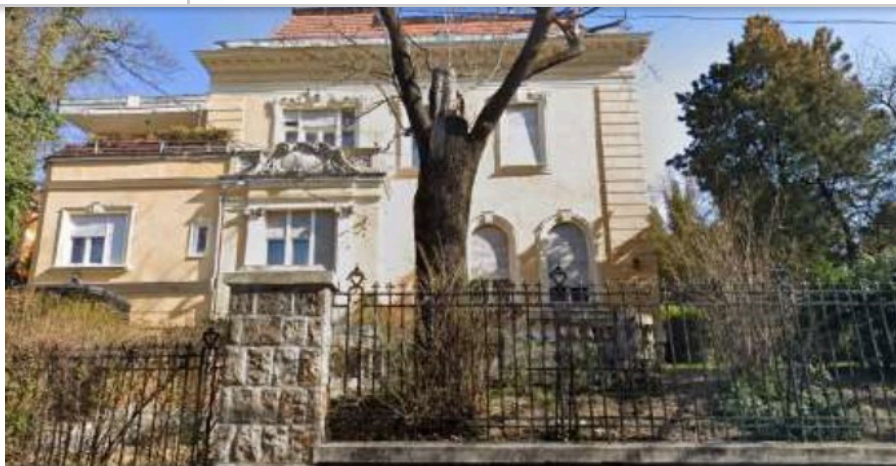
iratanyagok levéltári feldolgozásában vállalt szerepe elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést adta át **Kovács Árpád Zsolt** informatikusnak, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár Tájékoztatási- és Kutatószolgálati Csoportja munkatársának.

A kárpótlással összefüggő iratanyagok levéltári feldolgozásának megszervezésében, valamint a kárpótlási folyamat történetének tudományos feldolgozásában vállalt szerepe elismeréseként a Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést adta át **dr. Noszkó-Horváth Mihály** történésznek, jogásznak, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár Tájékoztatási- és Kutatószolgálati Csoportja vezetőjének, főlevéltárosának.

Az intézet eredményes működése érdekében nagy elhivatottsággal végzett munkája elismeréseként pedig a Magyar Bronz Érdemkereszt kitüntetést adta át **Takács Barbarának**, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár személyi asszisztensének.

Olvasnivaló

„Az engem ért veszteséget jóvá tenni már úgysem lehet” – egyéni sorsok a kárpótlás tükrében

A kárpótlási iratanyagok levéltári rendezése során ránézésre egy vékony, csupán néhány információt tartalmazó, számomra mégis érdekesnek tűnő akta került a kezeim közé. Az özvegy az 1990-es évek elején becsatolt néhány dokumentumot és két oldalnyi levelet néhai férje személyi szabadságkorlátozása miatt. Levelében megemlítette, hogy férjének nagyapja az a Zipernowsky Károly gépészmérnök, aki a Ganz gyár egyik osztályvezetője, műegyetemi oktató volt, és akinek nevéhez fűződik többek között a dinamó és – Déri Miksa, valamint Bláthy Ottó mellett – a transzformátor megalkotása, a magyar elektrotechnikai oktatás megalapozása. Egy olyan magyar, aki – sok más társával egyetemben – előrelendítette a világot a technikai fejlődés útján, mert azzal laikusként mi is tisztában lehetünk, hogy rengeteg, az életünket segítő szerkezet alapjait dolgozta ki ezzel. Feltételezhető, hogy Zipernowsky munkássága felkeltette unokája érdeklődését is a műszaki ismeretek iránt.

Képen: Budapest II. kerület, Trombitás utca 5.

[Fodorné Bozó Brigitta teljes cikke itt olvasható el](#)

Karddal a becsületért. Egy magyarországi párbaj, 1933.

1933. május 20-án, szombaton, délelőtt 9 órakor egy a sajtó által is élénk figyelemmel kísért párbaj résztvevői gyűltek össze Budapesten, a Váci utcai Tisztai Kaszinó vívótermében. Egy immáron 60. életévében járó, pocakosodó, fegyver helyett sokkal inkább egyetemi előadóterme krétájához és szivacsához szokott irodalomtörténész-germanista professzor nézett farkasszemet egy tőle majd másfél évtizeddel fiatalabb, ereje teljében lévő, daliás termetű, s nem melleleg rutinos párbajozó jogász-zsurnaliszta ellenféllel. A polgári foglalkozásuk mellett mindketten parlamenti képviselők is voltak (Villány, illetve Tarpa küldöttjei), s pár nappal korábban olyan összetűzésbe keveredtek, ami akkoriban – úriemberek között – lovagias elégtételért kiáltott.

Képen: A budapesti Tisztai Kaszinó lépcsőháza. Kép forrása: Vasárnapi Ujság, 1899. november 26., 804.

[Orosz László teljes cikke itt olvasható el](#)

Könczöl István és a besúgók

Könczöl István (Budapest, 1906. 09. 08. – ?) földművesként, napszámosként élte életét, később felvételt nyert a csendőrség állományába. Különböző helyeken teljesített szolgálatot, majd Veresegyházán őrsparancsnok lett. A főtörzsőrmester nős volt, s egy gyermek édesapja lett. A II. világháború vége felé frontszolgálatra osztották be. Budapesten részt vett a Vörös Hadsereg elleni harcokban, Újpesten megsebesült. 1945 februárjában a budai várban esett hadifogságba (számos társával együtt). Nem sokkal később elhurcolták a Szovjetunióba, ahol majdnem hat évig raboskodott, a megpróbáltatásokat túlélte. 1950 decemberében hozták haza, de rendőrhatalósági őrizetbe került, vagyis internálták. Kazincbarcikán, illetve a kistarcsai internálótáborban is raboskodott. Ekkor került sor ÁVH-s kihallgatásaira (Kazincbarcika, 1952. 09. 30.; Kistarcsa, 1953. 09. 21.). Első kihallgatásán kényszer hatására aláírta a kihallgatási jegyzőkönyvet. Ekkor, tehát kazincbarcikai kihallgatásán az ÁVH azt sem engedte meg neki, hogy az aláírás előtt elolvassa a jegyzőkönyvet.

Kép forrása: Fortepan / Karabélyos Péter

[Balogh Atilla teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Általános Kiállítás 1885-ben

A Pestbuda.hu internetes fővárosi helytörténeti magazin oldalán megjelent egy írás intézetünk tudományos főmunkatársától, **Dr. Anka Lászlótól**, aki az 1885-ös Országos Általános kiállítást mutatta be.

[Anka László írása itt olvasható](#)

„A háború után a magyar kultúra minden kövét Te raktad le”

„Klebensberg, miként a korszak egyik legkiválóbb történésze és Klebensberg közeli munkatársa, Domanovszky Sándor 1935. október 13-án kijelentette, „mindig a cselekvés és a munka embere volt”, állandóan az állam fejlettségét nagyban befolyásoló kulturális mutatók szintjének emelésén fáradozott.” - írja intézetünk főigazgató-helyettese, **Dr. Ujváry Gábor** a Bárka című folyóiratban.

[Ujváry Gábor írása itt olvasható](#)

Néhány észrevétel

„Kezdjük a címmel. Pontos a náciellenes megfogalmazás, ami más, mint a gyakorta hangoztatott „németellenesség”, a főtiszt azonban sántít. A Magyar Királyi Honvédségben – Jeszenszky hadseregről ír, jóllehet az a legmagasabb szervezésű seregtest, amely nem azonos a Magyar Királyi Honvédséggel – főtiszt a hadnagy, a főhadnagy és a százados, törzstiszt az őrnagy, az alezredes és az ezredes, és tábornok a vezérőrnagy (1941-ig ez az elnevezés tábornok), az altábornagy és a vezérezredes (1941-ig gyalogsági, tüzérségi, lovassági tábornok, illetve tábornokszernagy [műszaki fegyvernem]).” - **Prof. Dr. Szakály Sándor**, intézetünk főigazgatója írása az Élet és Irodalom hasábjain jelent meg.

[Szakály Sándor írása itt található](#)

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate](#) ▼

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)